

**КОМУНАЛЬНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХАРКІВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»**

СХВАЛЕНО

Протокол Вченої ради КВНЗ
«Харківська академія неперервної
освіти»
№ 6 від 29.12.2025

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ КВНЗ «Харківська академія
неперервної освіти»
29.12.2025 № 109

ПРОГРАМА

продовженої навчально-методичної форми
підвищення кваліфікації
вчителів географії
закладів загальної середньої освіти

ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНЯ

«ОСОБЛИВОСТІ ГЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ У 9 КЛАСІ НУШ»

Актуальність. Сучасна географічна освіта має викликати в учнів цікавість і захоплення світом та його людьми. Географічні компетентності забезпечують формування в учнів просторової уяви та мислення, пояснюють, як природні та суспільні об'єкти, явища і процеси на Землі в різних масштабах формуються, взаємопов'язані та змінюються з часом.

Унікальність сучасної шкільної географії в тому, що вона інтегрує одночасно природничі (фізична географія), громадянські (соціальна й економічна географія) та інформаційно-технічні (картографічна складова) галузі знань. Жодна з галузей знань не має причетності відразу до декількох блоків наук і можливості інтегрувати в собі настільки різноманітні відомості й закономірності.

Підвищити інтерес до географії, активізувати діяльність учнів на уроках і таким чином забезпечити підвищення якості освітнього процесу – це завдання кожного вчителя географії. Головне завдання вчителя на уроці, як і раніше, – учити географії, застосовуючи той арсенал методів, який дає найкращі результати. Уроки мають бути побудовані так, щоб діти не втратили цікавості до предмета.

Проблематичними питаннями в географічній освіті в контексті впровадження НУШ у 9 класі є недостатнє застосування практичних знань у повсякденному житті, що знижує мотивацію учнів, недостатнє методичне забезпечення навчання географії в контексті сучасного навчання, недостатнє використання геоінформаційних систем та онлайн-картографічних інструментів через низьку цифрову компетентність учителів, нерозуміння важливості використання проєктних і дослідницьких форм навчання, складність у сучасних підходах до оцінювання, які враховують як академічні знання, так і розвиток компетентностей.

Подолання цих проблем вимагає активного впровадження сучасних методик, технологій і підходів до навчання, а також підвищення професійної компетентності педагогів. Це можливо через регулярні тренінги, педагогічні майстерні та методичну підтримку зі сторони адміністрації.

Педагогічна майстерня «Географічна освіта НУШ у 9 класі» спрямована на те, щоб допомогти педагогу в організації та проведенні сучасного уроку, формуванні ключових і предметних компетентностей учнів співпрацювати з іншими вчителями географії щодо впровадження нового Державного стандарту базової середньої освіти.

Програма педагогічної майстерні містить методичну складову (9 годин – 0,3 кредиту ЄКТС) та тематичний спецкурс-тренінг (6 годин – 0,2 кредиту ЄКТС). Загальна кількість годин підвищення кваліфікації учасників майстерні протягом навчального року становить 15 годин (0,5 кредиту ЄКТС).

Програма укладена з урахуванням Типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (наказ МОН України від 12.10.2022 р. № 904).

Мета педагогічної майстерні: вдосконалення та розширення таких професійних компетентностей як предметно-методична, інформаційно-цифрова та педагогічного партнерства; надання науково-методичної й практичної допомоги вчителям географії щодо реалізації ідей нового Державного стандарту базової середньої освіти та модельних навчальних програм в освітньому процесі.

Завдання:

- надати методичну допомогу щодо навчання географії в закладах загальної середньої освіти за модельними навчальними програмами;
- окреслити пріоритетні завдання для вчителів географії щодо формування ключових компетентностей на сучасному уроці;
- ознайомити вчителів із сучасними педагогічними методиками та технологіями оцінювання рівня сформованості предметних компетентностей з географії
- узагальненити та поширити ефективний педагогічний досвід;
- залучити педагогів до дослідно-пошукової та практичної роботи;

- розглянути можливості профорієнтаційної роботи у закладі загальної середньої освіти для розвитку географічних компетентностей;
- створити фонд навчально-методичних матеріалів, літератури, аудіо- та відеоматеріалів, в електронному вигляді.

Таким чином, учителям географії необхідно сьогодні відібрати зі своїх методичних надбань найбільш ефективні, змінити, модернізувати, трансформувати навчальний процес із метою підвищення якості географічної освіти. Над цим працює педагогічна майстерня «Географічна освіта НУШ у 9 класі».

Очікувані результати: успішне вдосконалення та розвиток наступних професійних компетентностей:

- предметно-методичної (здатність формувати та розвивати в учнів географічну компетентність та ціннісні ставлення до навколишнього середовища; використовувати інтегроване навчання та сучасні методики навчання);
- інформаційно-цифрової (здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, ефективно використовувати наявні та створювати нові освітні ресурси, використовувати цифрові технології в освітньому процесі);
- педагогічного партнерства (здатність до суб'єкт-суб'єктної взаємодії з учнями в освітньому процесі, працювати в команді, створювати можливості до самореалізації).

Цільова аудиторія: учителі географії закладів загальної середньої освіти (за бажанням).

Термін роботи педагогічної майстерні: 2026 рік.

Періодичність: 3 заняття по 3 академічні години, усього 9 годин (0,3 кредиту ЄКТС) та тематичний спецкурс-тренінг, 6 годин (0,2 кредиту ЄКТС). Загальна кількість годин підвищення кваліфікації учасників майстерні протягом навчального року становить 15 годин (0,5 кредиту ЄКТС).

Форми роботи: науково-практичний семінар, семінар-тренінг, методична студія.

Керівники педагогічної майстерні: Саввіч О.М., методист Центру методичної та аналітичної роботи КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» та Грінченко О.І., старший викладач кафедри соціально-гуманітарної освіти КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти».

**План роботи
педагогічної майстерні «Особливості географічної освіти у 9 класі НУШ»**

№ п/п	Тема	Форма реалізації	Терміни роботи	Кількість навчальних годин	Виконавці
1.	Оновлення навчально-методичного забезпечення змісту шкільної географії у 9 класі.	Науково-практичний семінар	Лютий 2026 року	3	Саввіч О.М., Грінченко О.І.
2.	Моделюємо урок географії у 9 класі.	Семінар-тренінг	Травень 2026 року	3	Саввіч О.М., Грінченко О.І.

3.	Особливості організації освітнього процесу з географії у 9 класі за модельними програмами НУШ	Тематичний спецкурс	Червень 2026 року	6	Саввіч О.М., Грінченко О.І.
4.	Створення якісного навчального географічного контенту в 9 класі.	Методична студія	Вересень 2026 року	3	Саввіч О.М., Грінченко О.І.
Усього				15	

Список використаних джерел

1. Вішнікіна Л. Структура предметної географічної компетентності учнів (рекомендації для вчителів географії) / Любов Вішнікіна, Олег Топузов // Українська професійна освіта. – 2024. – № 1. – С. 103-112.
2. Концепція географічної освіти в основній школі : проект / Інститут педагогіки НАПН України / за заг. ред. О. М. Топузова, О. Ф. Надтоки, Л. П. Вішнікіної. – К.: Педагогічна думка, 2024. – 30 с.
3. Концепція Нової української школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/.../ukrainska-shkola-compressed.pdf>
4. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. [Електронний ресурс] / Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів Виконавчої влади України. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua> . – Назва з екрана.
5. Методичний поради́ник для вчителів географії : методичний посібник / О. І. Грінченко, О. М. Саввіч; за ред. Л. Д. Покроєвої, Т. В. Дрожжиної. – Харків : Харківська академія неперервної освіти, 2015. – 160 с.
6. Топузов О. М. Загальна методика навчання географії: підручник [з грифом МОНМС України] / О. М. Топузов, В. М. Самойленко, Л. П. Вішнікіна. – К.: ДНВП «Картографія», 2023. – 512 с.
7. Державний стандарт базової середньої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898 Київ <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898>
8. Гриневич, Л., Елькін, О., Калашнікова, С., Коберник, І., Ковтунець, В., Макаренко, О., Малахова, О., Нанасва, Т., Усатенко, Г., Хобзей, П., Шиян, Р. (2016). Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи (М. Грищенко, заг.ред.). Міністерство освіти і науки України. <https://cutt.ly/oRYU2ff>
9. Про затвердження типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України №235 від 19 лютого 2021 р. Київ. <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-dlya-5-9-klasiv-zagalnoyi-serednoyiosviti>
- Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16 січ. 2020 р. № 463-IX. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-IX?fbclid=IwAR3HPX7nGuTO1v2MGtHJ1p0zWxrQUiuf7N07Ir3-KCwI-Ed2fpo9nbDPwRY#Text%20%20>.
10. Індивідуалізація навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу у базовій школі: методичний посібник. [Електронне видання] / Топузов О. М., Алексеева С. В., Малихін О. В., Арістова Н. О. – Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. – 113 с.
11. Навчальна програма з географії для 8 класу НУШ : [https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna %20serednya/Programy-5-9-klas/2022/11/geo.pdf](https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Programy-5-9-klas/2022/11/geo.pdf)
12. Методичні рекомендації щодо організації навчання з географії у 8 класі . Міністерство освіти і науки України, 2023. – Київ: МОН.

13. Сидоренко В.П. Географія України: Природні умови та ресурси. Навчальний посібник . – Київ: Либідь, 2020. – 180 с.
14. Електронний ресурс «Моя географія» . Онлайн-платформа для учнів і вчителів: <https://geografiamozil2.jimdofree.com/>
15. Бібліотека НУШ: «Географія України в сучасному світі» . Збірник матеріалів для вчителів. – Київ: НЦ «МАН України», 2023. – 98 с.
16. Гільберг Т.Г., Паламарчук Л.Б. Географія для нової української школи: Методичний посібник . – Київ: Генеза, 2022. – 144 с.
17. Паламарчук М.М. Географічні картосхеми як інструмент розвитку просторового мислення учнів . – Київ: Інститут географії НАН України, 2023. – 72 с.